

Göteborgs Stads plan för klimatanpassning 2024-2026

Planerande styrande dokument

Vision
Program
► Plan

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Dokumentnamn: Göteborgs Stads plan för klimatanpassning 2024-2026

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Gäller för:
Alla nämnder och styrelser

Diarienummer:
SLK-2022-00120

**Datum och paragraf för
beslutet:**
2024-05-23 § 211

Dokumentsort:
Plan

Giltighetstid:
2024-2026

Senast reviderad:
-

Dokumentansvarig:
Direktör Utveckling och
hållbarhet

Bilagor:
0

Innehåll

Inledning	5
Syftet med denna plan	5
Vem omfattas av planen	5
Giltighetstid	5
Bakgrund	5
Koppling till andra styrande dokument	5
Genomförande av denna plan.....	6
Uppföljning av denna plan	7
Planen	8
1 Planens utgångspunkter	8
1.1 Fokus på skyfall och värme	8
1.2 Minska sårbarhet i alla delar	8
1.3 Anpassning som skyddar, bevarar och mildrar	9
1.4 Kostnadseffektiva och flexibla åtgärder.....	9
1.5 Breddad syn på rådighet och nytänkande i åtgärdsarbetet	10
2 Planens angreppssätt	11
2.1 Tre åtgärdsområden med tvärgående koordineringsbehov	11
2.2 Kraftsamling i geografiska fokusområden	12
2.3 Nätverksbaserat lärande och stöd	13
3 Förväntad förflyttning	14
4 Åtgärder och ansvarsfördelning	15
4.1 Staden som verksamhetsutövare.....	15
4.2 Staden som fastighets- och anläggningsägare	16
4.3 Staden som stadsutvecklande organisation	18
4.4 Geografiska fokusområden för koordinering	20

Inledning

Syftet med denna plan

Klimatanpassning innebär att rusta samhället för de nya förutsättningar som klimatförändringarna medför så att människors livsmiljöer och hälsa fortsatt kan tryggas och ekonomiska värden skyddas. Syftet med Göteborgs Stads plan för klimatanpassning är att fastställa inriktning, prioriteringar och koordinering av det staden-gemensamma arbetet med klimatanpassning och därigenom bidra till att Göteborgs Stad ska kunna bedriva verksamheten i enlighet med sitt ansvar trots ett förändrat klimat.

Inriktning och avgränsning för planen

Planens avgränsning är Göteborgs Stad som organisation utifrån ansvar, rådighet och förutsättningar att genomföra klimatanpassningsåtgärder. Planen ska vidare ses som en produkt i en cyklisk klimatanpassningsprocess där planen blir återkommande och innehållet kommer att revideras och utvecklas över tid. I ett succesivt arbete med att ta fram och implementera anpassningsåtgärder, och i en organisation av Göteborgs Stads storlek där förvaltningar och bolag kommit olika långt i utvecklingsarbetet, kommer analysarbete och genomförande av konkreta åtgärder löpa parallellt över tid. Givet att detta är den första planen innehåller den ett stort antal analyserande, kunskapshöjande och kapacitetsbyggande insatser, som krävs för att få fram åtgärdsplaner i nästa led.

Vem omfattas av planen

Denna plan gäller för Göteborgs Stads nämnder och styrelser. Även delägda bolag där Göteborgs Stads är majoritetsägare är skyldiga att förhålla sig till denna plan.

Giltighetstid

Denna plan gäller för perioden år 2024 till och med 2026.

Bakgrund

Inom ramen för Borgmästaravtalet, Covenant of Mayors for Climate & Energy 2030 targets, har Göteborgs Stad åtagit sig att utveckla arbetet med klimatanpassning och ta fram en åtgärdsplan. I budget för 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan för staden som ligger i linje med åtagandet.

Koppling till andra styrande dokument

Nedan lista åskådliggör de styrande dokument inom staden samt styrning på regional, nationell och EU-nivå inklusive ett urval av direktiv och förordningar som är relevanta för genomförande av klimatanpassningsplanen. Samordning med åtgärdsarbetet inom

krisberedskap, miljö- och klimatprogrammets strategiarbete, samt arbetet med taxonomiförordningen kommer ske under planens genomförande.

Staden-internt:

- Göteborgs Stads översiktsplan
- Göteborgs Stads översiktsplan – Tematiskt tillägg för översvämningsrisker
- Göteborg Stads risk- och sårbarhetsanalys 2023
- Göteborgs Stads plan för arbetet med civil beredskap 2024-2027
- Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030
- Göteborgs Stads program för jämlik stad 2018-2026*
- Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2019- *
*Programmet som ska ersätta Göteborgs Stads program för jämlik stad 2018-2026 och Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2019 - , är Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2024-2030 som är under beredning

Övrigt:

- Riskhanteringsplan Göteborg 2022 – 2027 (Länsstyrelsen Västra Götaland) enligt Översvämningsdirektivet 2007/60/EC
- Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning (skr. 2023/24:97), samt utredningen Ett samhälle anpassat för klimatförändringarna (dir. 2024:31)
- Att bygga upp ett klimatreliant Europa – den nya EU-strategin för klimatanpassning (2021)
- Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD): Direktiv (EU) 2022/2464
- Taxonomiförordningen: Förordning (EU) 2020/852

Genomförande av denna plan

Analyser av Göteborgs Stads behov visar att klimatanpassningsarbetet behöver bedrivas på flera plan. Förvaltningar och bolag behöver bedöma hur väl rustade de står inför ett förändrat klimat utifrån utmaningar för just deras uppdrag. Samtidigt krävs överväganden och samarbeten över organisationsgränser för att minska risken för suboptimering och kostnadsdrivande lösningar i anpassningsarbetet. De åtgärder där det finns starkast beroenden, komplexa ställningstagande och högst risk för suboptimering behöver genomföras under avgränsade, prövande former. Sammantaget innebär detta att planens åtgärder ska genomföras på tre sätt: *verksamhetsinternt* – den enskilda nämnden eller styrelsen utifrån sitt ansvar och uppdrag, *sektorsvis* – två eller flera nämnder/styrelser utifrån att verksamheten har likande utmaningar utifrån ett klimatanpassningsperspektiv, och i geografiska områden, så kallade *fokusområden*, där berörda nämnder/styrelser behöver koordineras och samverka för att ta fram lokala åtgärdsförslag. Viktigt är växelverkan och erfarenhetsöverföring mellan det interna, sektorsvisa och fokusområdesarbetet under planens genomförande.

Nyckelaktörer pekas ut som får särskilt ansvar för samordningsuppdrag i arbetet med planen. Samordningsansvar kan vara av tre typer; samordning för vissa åtgärder,

samordning av utvecklingsarbetet inom en sektor, och samordning av arbetet med ett fokusområde. De olika samordningsansvaren innebär;

- Samordningsansvar för vissa åtgärder innebär dels ett ansvar för åtgärden, dels ett ansvar att säkerställa samverkan och framdrift mellan övriga ansvariga parter.
- Samordningsansvaret för en sektor innebär att driva utvecklingsfrågor kopplat till klimatanpassning och verksamhetens ansvarsområde och uppdrag.
- Samordningsuppdraget för geografiska fokusområden innebär att driva utvecklingsarbete kopplat till koordinering av parternas åtgärder för att få fram gemensamma åtgärdsförslag inom den avgränsade geografien.

Utpekade samordningsuppdrag kommer drivas kopplat till det övergripande arbetet med planen och knyts till staden-nätverket där samtliga förvaltningar och bolag ingår, under ledning av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ansvarar inom sitt samordningsuppdrag för att i implementeringen av planen, utveckla den övergripande processen och staden-nätverket, gemensamma arbetssätt, metoder och verktyg som stöd för förvaltningar och bolag i det växelvisa arbetet i planen, samt särskilt stötta de utpekade samordningsuppdragen.

Inom den stadsutvecklande organisationen finns idag nämnder med ansvarsområden och utpekade uppdrag med direkt koppling till klimatanpassning. Stadsbyggnadsnämnden ansvarar exempelvis för klimatanpassning kopplat till kunskaps- och beslutsunderlag i översiktlig planering så som det tematiska tillägget för översvänningsrisker, exploateringsnämnden ansvarar för genomförandet av högvattenskyddet, stadsmiljönämnden för utveckling och förvaltning av anläggningar för klimatanpassning, samt kretslopp- och vattennämndens utpekade samordningsroll för skyfallsarbetet.

Därutöver finns också ett antal mer organiserade forum för samverkan kopplat till stadens stadsutvecklande nämnder, exempelvis kring samlad hantering av vattenfrågor där skyfall ingår, samt kring genomförande av högvattenskyddet. Dessa befintliga ansvar och organiserade forum har integrerats i utformandet av planen.

Uppföljning av denna plan

Genomförande av planen drivs i olika sammanlänkade processer vilket också påverkar upplägget på uppföljningen. Kommuncentralt följer och stöttar stadsledningskontoret implementeringen genom det staden-övergripande nätverket som bildats för arbetet.

Varje nämnd och styrelse följer upp implementeringen av den egna organisationens åtaganden i planen, inklusive samordningsuppdrag för sektorsvisa utvecklingsarbeten respektive geografiska fokusområden. Denna uppföljning återförs löpande till det staden-övergripande nätverket. Stadsledningskontoret ansvarar, med utgångspunkt i nätverksarbetet, för en samlad uppföljning på övergripande nivå till kommunfullmäktige inom ramen för ordinarie uppföljning.

I slutet av planperioden genomför stadsledningskontoret en utvärdering av planen. Utvärderingen görs i förhållande till planens förväntade förflyttningar samt resultat och erfarenheter av organisering och arbetssätt i de geografiska fokusområdena. Utvärderingen utgör underlag för framtagande av kommande plan och rapporteras till

kommunfullmäktige i anslutning till att en ny eller reviderad plan läggs fram för ställningstagande.

Planen

1 Planens utgångspunkter

1.1 Fokus på skyfall och värme

Fokus för klimatanpassningsarbetet i denna plan är på översvämningsrisk från skyfall samt värmeböljor. Skyfall och ökade temperaturer utgör extremväder med snabba förlopp som inträffar redan i dagens klimat, och som utgör ”det nya normala” klimatet. Städer och tätbebyggda områden är särskilt känsliga för dessa climateffekter. Mängden hårdgjorda ytor gör det svårare för överskottsvatten att rinna undan och kan orsaka översvämning och skada på byggnader och fara för människors liv och hälsa. I den tätbebyggda staden alstras också mer värme vilket tillsammans med brist på grönska ökar risken för höga temperaturer, så kallade urbana värmeöar. Värmeböljor är den climateffekt som bedöms få störst påverkan på människors hälsa och fara för liv.

Både skyfall och värmebölja får påverkan över hela stadens geografi med konsekvenser för den byggda miljön och påverkan på stora delar av Göteborgs Stads verksamheter. Det innebär att verksamheter, bebyggelse, infrastruktur och tekniska försörjningssystem på olika sätt måste anpassas för att klara extrema väderhändelser och de klimatförändringar som väntar. Översvämning och extrem värme får också följd effekter som bland annat ökad risk för ras, skred och erosion, brandrisk och torra som behöver adresseras i arbetet med planen.

1.2 Minska sårbarhet i alla delar

Klimatförändringarna påverkar hela samhället och stort sett alla delar av kommunens organisation och uppdrag – i det som planeras och byggs nytt, i det redan byggda och hur verksamheterna bedrivs. Planen utgår från att behovet av åtgärder finns i alla dessa delar.

Göteborg står mitt i en omfattande stadsutveckling och klimatanpassning är en högst aktuell fråga när staden omformas. De största stadsomvandlingsområdena ligger vattennära i den tätbebyggda staden vilket gör dem särskilt sårbara för översvämning och höga temperaturer. Stadsutvecklingen möjliggör att göra rätt från början, vilket är lättare än att åtgärda i efterhand. Det möjliggör också ett systemperspektiv och att se åtgärder på en hela-staden-nivå som gynnar många. Samtidigt ställer det krav på att hantera osäkerheter i långsiktiga prognoser och bedömning av effekter och göra kloka avvägningar för att hantera framtida risker till en rimlig kostnad. Klimatanpassning kommer att kräva ytor i staden för blå-gröna strukturer med mer plats för vatten och grönska, som mildrar effekterna.

Göteborg Stad är en stor fastighets- och anläggningsägare och staden har ett långtgående ansvar att vidta förebyggande åtgärder för att skydda sin egendom mot effekter av ett

förändrat klimat. När det kommer till den redan byggda staden får klimatförändringarna stora konsekvenser och klimatanpassningsarbetet behöver komma in som en naturlig del av arbetet i drift, underhåll och reinvesteringar. Här är klimatanpassningsåtgärder en långsiktig fråga att ta hänsyn till, åtgärda och planera för men också en fråga som ska prioriteras bland många andra. I många fall är åtgärder också nödvändiga att göra i det redan byggda för att möjliggöra den växande staden.

I stadens verksamheter har ökade regnmängder och längre perioder med höga temperaturer redan erfarits, konsekvenser som förväntas öka i frekvens och omfattning. Värmeböljor utgör den farligaste klimatriskerna för hälsan. Inom utbildningssektorn och äldreomsorgen kan det bli svårt att bedriva sitt uppdrag när till exempel inomhustemperaturer blir ohållbara för de sårbaraste grupperna. Att säkra framkomlighet i staden för gods, kollektivtrafik och kritisk personal för samhällsviktiga verksamheter vid översvämning är även en prioriterad fråga. Turism och evenemangssektorn får också ändrade förutsättningar och behöver till exempel se över lokalisering av event och ge riktad information till publik och besökare, men också ta till vara på nya möjligheter och positiva effekter ett generellt varmare klimat innebär.

1.3 Anpassning som skyddar, bevarar och mildrar

Den nationella klimatanpassningsstrategin anger inriktningen att *Sverige ska vara klimatanpassat, motståndskraftigt och ta tillvara de möjligheter som kommer med ett förändrat klimat.*

Med utgångspunkt i strategin är inriktningen för stadens klimatanpassningsarbete att:

- människors liv och hälsa skyddas där sårbara grupper är prioriterade.
- samhällsviktig verksamhet fungerar inklusive den infrastruktur som krävs för att klara detta.
- värdefulla livsmiljöer, ekosystem och kulturarv bevaras och stärks och kommunal egendom värdesäkras.
- ny bebyggelse klimatanpassas och blå-gröna strategier – naturbaserade lösningar, ekosystemtjänster och grön infrastruktur, nyttjas för att förebygga och mildra effekter av ett förändrat klimat.

1.4 Kostnadseffektiva och flexibla åtgärder

Det kommer att kosta att anpassa samhället, men det kan bli dyrt och kostnadsdrivande om riskerna enbart ska byggas bort med fysiska åtgärder. Därför behövs lösningar som ger största möjlig nytta och flexibilitet för att undvika felinvesteringar och suboptimeringar samt göra åtgärder i rätt tid, först när det behövs, för succesiv anpassning.

Åtgärderna i planen baseras på ett antal kriterier (se nedan) som också ska vara vägledande för åtgärderna som ska tas fram som ett resultat av planen samt för att prioritera mellan åtgärder. Kriterierna ringar in praktiska och kostnadseffektiva anpassningsåtgärder som kan minimera risker över olika tidsperspektiv, även med de osäkerheter som finns i scenarierna för framtida klimatförändringar.

- Åtgärder som är flexibla och inte leder till inlåsnings effekter eller motverkar andra åtgärder. Om nödvändigt kan åtgärderna anpassas, revideras eller göras ojorda till låga kostnader.
- Åtgärder som skapar stor nytta i förhållande till kostnaden. Detta är åtgärder som tex når många och/eller sårbara grupper, eller som genomförs med relativt snabba beslut, enkla medel och låga kostnader. Det gäller oavsett hur små eller stora konsekvenserna av klimatförändringarna blir.
- Åtgärder som erbjuder flera fördelar och ger synergier även i andra områden såsom i arbetet med utsläppsminskning eller krisberedskap. Detta inkluderar åtgärder som inte leder till oacceptabla konsekvenser för ekonomiska, ekologiska eller sociala värden. Åtgärderna ska inte heller bidra till ökad klimatpåverkan.
- Åtgärder som minskar klimatrelaterade konsekvenser eller tar hand om potentiella möjligheter, men som även kan ha andra sociala, miljömässiga eller ekonomiska fördelar. Denna typ av åtgärder genomförs ofta av andra anledningar än hantering av klimatrelaterade konsekvenser, men ger samtidigt önskvärda fördelar gällande klimatanpassning.

1.5 Breddad syn på rådighet och nytänkande i åtgärdsarbetet

Effekterna av klimatförändringar drabbar över organisations- och geografiska gränser och utmanar befintliga strukturer vilket innebär att många av anpassningsåtgärderna är beroende av breda samarbeten och att tänka nytt. En aktör kan sällan åstadkomma systemförändring på egen hand. I stället måste förvaltningar och bolag se sin roll som en del av ett system vars samlade insatser skapar avsedd förflyttning. Värnande om den egna verksamheten och oförmåga att se en gemensam nytta är exempel på barriärer som måste brytas. Ett mer systemorienterat arbete innebär andra sätt att organisera, styra och leda klimatanpassningsarbetet tillsammans i staden.

Det förutsätter en breddad syn på rådighet och anpassning – vem som kan bidra i arbetet och vad en anpassningsåtgärd är, det vill säga inte bara fysiska åtgärder som tex ett teknisk skydd mot höga vattennivåer, utan även åtgärder av mer informativ eller organisatorisk karaktär. För detta arbete krävs en generell kunskapshöjning i frågan och ett organiserat samarbete mellan parter där beroenden finns och förmåga att hitta nya lösningar.

Som verksamhetsutövare har man rådighet att förändra beteenden, styrning och ledning för att anpassa verksamheten till ett förändrat klimat. Jämfört med fysiska eller tekniska åtgärder har verksamheten bättre förmåga att vara flexibel och kan genomföra åtgärder på kort sikt, vilket ses som en möjliggörare i klimatanpassningsarbetet. Dock måste verksamhetens uppdrag och behov få utrymme i diskussionen med fastighetsägare och i stadsplaneringen, speciellt där verksamheten är samhällskritisk eller vänder sig till utsatta grupper.

Planen utgår ifrån ett hela-staden-perspektiv och fokus på ett förebyggande arbete som förbereder staden och undviker oplanerade akuta insatser. Klimatanpassning och krishantering är inte samma sak. Anpassningsarbetet handlar om att långsiktigt och succesivt hantera förändringar som inte är akuta insatser i kris och kräver därmed en annan typ av arbete, organisering och kompetens. Men anpassningsarbete och

beredningsplanering behöver gå hand i hand och stärker samlat stadens förmåga att hantera klimatförändringarna på kort och lång sikt.

I dagsläget har kommunen inte fullt ut de förutsättningar som krävs för att genomföra anpassningsåtgärder som är effektiva ur ett hela-staden-perspektiv, särskilt kopplat till översvämning. Det saknas idag förutsättningar, framför allt lagstiftningsmässigt, för kommunerna att hantera översvämningens risker på ett effektivt sätt. Bland annat är fördelningen av det ekonomiska ansvaret och skyldigheterna i Sverige idag otydliga eller ineffektiva vid planering, genomförande och förvaltning av anpassningsåtgärder.

2 Planens angreppssätt

2.1 Tre åtgärdsområden med tvärgående koordineringsbehov

Klimatanpassningsarbetet omfattar samtliga stadens verksamheter men behöver ha olika ingång beroende på Göteborgs Stads uppdrag och ansvar och den kapacitet som behöver byggas upp i förhållande till det. Åtgärdsområdena är därför indelade efter:

- **Staden som verksamhetsutövare** – åtgärder för att öka verksamheternas anpassningsförmåga.

Åtgärdsområdet omfattar alla stadens verksamheter. Verksamhetsperspektivet har identifierats som en ”möjliggörare” för att så långt möjligt undvika kostnadsdrivande fysiska åtgärder. Verksamheterna behöver identifiera möjliga anpassningsåtgärder inom verksamhetens rådighet, till exempel kring rutiner, schemaläggning, nyttjande av lokalerna etc. Särskilt fokus i planen är på de prioriterade verksamheterna inom vård, skola och omsorgssektorn – brukarnära sektorer med sårbara grupper där det finns synergier att gemensamt ta sig an utvecklingsarbetet för att kunna skala upp till den breda verksamheten i nästa led.

- **Staden som fastighetsägare** – åtgärder för att klimatsäkra fastighetsbestånd och fysiska och tekniska anläggningar genom lösningar som gynnar ett hela-staden-perspektiv.

Åtgärdsområdet omfattar de förvaltningar och bolag som ansvarar för fastigheter för bostäder eller lokaler, samt för fysiska eller tekniska anläggningar och markägande i staden. Staden har ett långtgående ansvar att vidta förebyggande åtgärder för att skydda sin egendom mot effekter av ett förändrat klimat. Det största anpassningsbehovet finns i det befintliga beståndet men omfattar även allt som byggs nytt. Riskanalyser och bedömningar av fastighetsbeståndets sårbarhet behöver ske på likartade grunder inom staden, ett utvecklingsarbete stadens fastighets- och anläggningsägare behöver samverka kring.

- **Staden som stadsutvecklande organisation** – åtgärder för att stärka blå-grön-gråa system och strukturer i långsiktig anpassning av staden.

Åtgärdsområdet omfattar de stadsutvecklande nämnderna i planerande och förvaltande skeden, samt kretslopp och vattennämnden och miljö- och klimatanpassningsnämndens arbeten med skyfalls- och vattenrelaterade frågor. Här ingår struktur- och systemfrågor som framkomlighet och teknisk infrastruktur för att

samhällsviktig verksamhet ska fungera, samt att bevara och utveckla grönstruktur och naturbaserade lösningar för att förbygga och öka anpassningsförmågan i staden. Ett viktigt utvecklingsuppdrag är kunskapsöverföring brett i organisationen.

Samtliga nämnder och styrelser är verksamhetsutövare utifrån sitt specifika uppdrag. Flera har dessutom ansvar och uppdrag som innebär att de ingår i ett eller båda av övriga åtgärdsområden enligt ovan.

Inom vart och ett av de angivna åtgärdsområden pekar planen ut ett samordningsuppdrag som fokuserar på sektors-gemensamma behov och utvecklingsmöjligheter inom verksamheterna som berörs.

De tre områdena med sektorsvisa utvecklingsarbeten ska inte bedrivas i separata spår. För vissa fastighetsägare finns det större koordineringsbehov, till exempel mellan fastighetsägare som tillhandahåller lokaler för verksamheter där analys och åtgärdsarbetet behöver göras i växelverkan mellan fastighetsägaren och verksamhetsutövaren för att nå gemensamma lösningar. Fastighetsägaren behöver kartlägga riskerna för fastigheterna inom sitt bestånd och identifiera möjliga åtgärder. Parallellt med fastighetsägarens arbete behöver verksamhetsutövaren identifiera vilka åtgärder som är möjliga att genomföra för att anpassa verksamheten till de nya förutsättningar som ett förändrat klimat innebär. Gemensamma avvägningar mellan fysiska åtgärder i fastigheten och möjliga anpassningar i hur verksamhetsutövaren kan bedriva sitt uppdrag behöver göras. För att komma åt dessa delar föreslås åtgärder som initierar dialog och samverkan mellan berörda parter i ett växelvist arbete. Detta är särskilt viktigt inom de verksamheter som är prioriterade i förhållande till samhällsviktig verksamhet och sårbara grupper. En långsiktig lösning kan också innebära att verksamheterna som bedöms sårbara i dialog med fastighetsägaren, identifierar möjligheten att på sikt flytta verksamheten för att undvika resurskrävande och fördyrande anpassningsåtgärder (som tekniska insatser eller fasta installationer) med inlåsnings effekter.

Ytterligare finns det koordineringsbehov mellan de åtgärder som verksamhetsutövare och fastighets- och anläggningsägare identifierar inom sitt ansvar och rådighet och mer övergripande struktur- och systemlösningar. Fastighetsnära åtgärder behöver vägas mot lösningar på staden-nivå i nära dialog med de stadsutvecklande förvaltningarna för att gemensamt komma fram till de långsiktigt bästa och mest kostnadseffektiva lösningarna för staden som helhet. Framkomlighet och elförsörjning är exempel på system där beroende finns till prioriterade verksamheter för att dessa ska fungera. Arbete och dialog behöver utgå från framtagna kunskapsunderlag och planeringsinriktningar för staden och genomförbarheten av dessa underlag behöver vägas mot fastighetsägarens perspektiv. De stadsutvecklande förvaltningarna får en viktig roll i att löpande överbrygga kunskap i arbetet till alla stadens parter.

2.2 Kraftsamling i geografiska fokusområden

Det är ingen lätt uppgift att hantera en mångfald av komplexa utmaningar för staden, invånare och företag som dessutom påverkar varandra. För detta krävs innovations- och utvecklingsarbete där nya arbetssätt och lösningar behöver tas fram över tid. Dessa arbetssätt utvecklas bäst tillsammans i en avgränsad geografi. Det är där målkonflikter och komplexa utmaningar blir konkreta, kan testas och hanteras på ett klokt och hållbart sätt.

De åtgärder i planen där det finns starka beroenden mellan parter och som särskilt behöver koordineras, adresseras i planen genom arbete i avgränsade geografiska så kallade fokusområden. Fokusområde som modell möjliggör att avgränsa komplexiteten i arbetet samt att alla berörda parter arbetar tillsammans med koordinering av egna och gemensamma avvägningar inom en begränsad geografi som successivt utökas till fler områden. Arbetet agerar därmed också som stöd och katalysator för det egna utvecklingsarbetet inom sektorn och för det gemensamma innovationsarbetet för staden.

Utgångspunkt för indelning i geografiska fokusområden är strukturplanerna för skyfall framtagna av Kretslopp och vattennämnden, som delar in staden i 16 avrinningsområden. Planens två första geografiska fokusområden är test för att etablera roller, ansvar och arbetssätt i arbetet med fokusområden.

Geografiska fokusområdena har följande syften:

- Att aktuella parter inom staden som är verksamma inom det geografiska fokusområdet *samverkar och tar fram anpassningsförslag tillsammans* på ett resurseffektivt sätt för staden som helhet. Framtaget kunskapsunderlag ska omsättas och genomförbarheten av dessa ska gemensamt bedömas i arbetet.
- Att successivt område för område, arbeta genom staden geografiskt så att alla stadens områden *har en god förberedelse för ett förändrat klimat i form av planerade och gemensamt bedömda och prioriterade åtgärder*.
- Att successivt *testa och genomföra idéer och lösningar* som kommer fram i utvecklingsarbetet av fokusområdena.
- Att *bygga kapacitet i form av kunskap, arbetssätt, metoder och stöd som också kan nyttjas i arbetet inom kommande fokusområden*.
- Att parallellt testa och utveckla *samverkansformer med övriga intressenter* i staden.

De geografiska fokusområdena ska samlat studera och hantera skyfall och värmebölja och hur målkonflikter och synergier mellan dessa kan omhändertas. När arbetet med ett fokusområde väl etablerats möjliggör detta att succesivt föra in nya klimatrisker som behöver omhändertas i etablerade former. Det är också här som avvägningar mellan beredskapsperspektivet och det långsiktiga klimatanpassningsarbetet kan konkretiseras och leda till en kombination av temporära och permanenta lösningar.

2.3 Nätverksbaserat lärande och stöd

För att hålla samman arbetet krävs ett nätverksbaserat lärande arbetssätt som möjliggör erfarenhetsöverföring under processen. Arbetet kan löpa parallellt i två spår – i det sektorsvisa utvecklingsarbetet och det gemensamma arbetet i fokusområdena, för att inte hindra framdrift i någon del, men där lösningar som provtrycks och koordineras återförs löpande till nätverket under utvecklingen.

För att möjliggöra detta och stötta arbetet, samordnar stadsledningskontoret den övergripande processen under planens löptid. Det stadenövergripande klimatanpassningsnätverket och referensgruppen, som etablerats under planens framtagande, blir viktigt att vidareutveckla som motor för kunskapshöjning, gemensamt lärande och delande av goda exempel brett i staden. Initialt i utvecklingsarbetet är den gemensamma kunskapsbasen och lärandet avgörande för att förstå de olika roller och

perspektiv som krävs i den gemensamma strävan att nå effektiva och hållbara anpassningsåtgärder för staden.

Klimatanpassningsnätverket riktar sig till alla förvaltningar och bolag i staden. Behov och fokus i anpassningsarbetet kommer att skifta över tid vilket gör nätverket dynamiskt och parternas engagemang kan variera beroende på fokus. Nätverksformen skapar också flexibilitet i att stötta parter som kommit olika långt och gör det möjligt att löpa framsteg i arbetet.

Stadsledningskontoret samordnar även en rad stödjande insatser som behöver löpa parallellt med verksamheternas arbete, bland annat fortsatt nationellt påverkansarbete kring finansiella och legala förutsättningar, metodstöd och verktyg för analys- och åtgärdsbedömning, behov av ändrade policys, riktlinjer och finansieringsmodeller, samt kommunikationsinsatser kring klimatanpassning internt och extern i staden. Deltagande i och samordning kring EU-missionen för klimatanpassning, forskningsprojekt och regionala samarbeten stärker också en löpande omvärldsbevakning och kunskapsutveckling i frågan.

3 Förväntad förflyttning

Planens förväntade förflyttning är att verksamheterna, inom respektive ansvarsområden och utifrån ett koordinerat arbete, identifierar och successivt fastställer hur de ska agera för att anpassa sin verksamhet till ett förändrat klimat. Planen kommer att leverera konkreta åtgärder som behöver omhändertas och implementeras in i stadens ordinarie processer så som investeringsprocessen, budgetförutsättningar, verksamhetsstyrning mm.

- **Verksamhetsutövare** ska fastställa hur verksamheten ska agera i ett förändrat klimat, i första hand för effekter av skyfall och värmebölja, *och löpande implementera detta i rutiner, styrning mm i verksamhetsplaneringen.*
- **Fastighets- och anläggningsägare** ska fastställa vilka fysiska anpassningsåtgärder som behöver prioriteras i beståndet kopplat till klimatförändringarnas effekter, *och löpande implementera detta i beslut, styrning, rutiner så som lokala underhållsplaner, reinvesteringar etc*
- **De stadsutvecklande förvaltningarna** ska nominera till kommande plan vilka övergripande långsiktiga anpassningsåtgärder som krävs för att Göteborg Stad ska ta sitt ansvar som verksamhetsutövare och fastighets- och anläggningsägare, *och föreslå hur dessa ska implementeras i beslut och styrning, exempelvis genom den strategiska och taktiska planeringen eller inom ramen för den ordinarie investeringsplaneringen.*
- **Fokusområdesarbetet** ska leverera ”lokala åtgärdsplaner” där de geografiska områdena är gemensamt planerade och innehåller anpassningsåtgärder som samlat omhändertar skyfall och värmebölja, och som inkluderar när i tid åtgärder behöver genomföras, av vilka parter och till vilken kostnad/finansiering. Fokusområdesarbetet är också ett test av roller, ansvarsfördelning och arbetssätt som ska leda till gemensamt lärande och utvärdering för att skala upp arbetet i ordinarie processer i kommande planer.

Förflyttningen leder samlat till en successivt klimatanpassad organisation och en successivt klimatanpassad stad.

4 Åtgärder och ansvarsfördelning

4.1 Staden som verksamhetsutövare

Alla stadens verksamheter är per definition verksamhetsutövare och behöver veta hur verksamheten ska anpassa sig till förutsättningarna ett förändrat klimat innebär. Det påbörjade arbetet med att analysera risker och identifiera åtgärder ute i verksamheterna behöver fortsätta. Detta är ett uppdrag till samtliga stadens verksamheter och en del av det cykliska arbetet att inventera åtgärdsbehov som kan genomföras i den egna verksamheten samt nominera in de åtgärder som identifieras ha beroenden och behov av samverkan på staden-övergripande nivå, för prioritering och genomförande i kommande plan.

Åtgärd till alla nämnder och styrelser:

Analysera sårbarhet, identifiera anpassningsbehov, hinder och möjligheter för hur verksamheten kan styras och bedrivas i ett förändrat klimat, i första hand för skyfall och värmebölja, samt implementera dessa i ordinarie processer;

Analys och åtgärdsbehov ska grunda sig på aktuell kunskap och kunskapsunderlag från de stadsutvecklande förvaltningarna, samt på fastighetsägarens riskkartläggning av beståndet i de fall då det är en verksamhet i kommunal fastighet.

Åtgärdsarbetet ska utgå ifrån de vägledande principer som tagits fram.

Prioriterade verksamhetsutövare

Sektorerna vård, skola och omsorg är särskilt prioriterade verksamhetsutövare i och med sitt ansvar för många och sårbara grupper som små barn och äldre samt personer med särskilda behov. Dessa grupper är mest utsatta för klimatförändringarnas effekter. Här behövs ett särskilt organiserat åtgärdsarbete för att identifiera gemensamma angreppssätt och anpassningar som har med sektorernas särskilda risker och utmaningar att göra. Möjligheterna för verksamheten att agera utifrån sin rådighet och göra anpassningar i tex hur grunduppdraget bedrivs, ska undersökas i åtgärdsarbetet.

På nationell nivå finns en rad kunskapsunderlag, rekommendationer och råd för klimatanpassningsarbetet i dessa verksamhetsområden som ska beaktas i arbetet och ingå som en del i samordningsuppdraget för sektorerna utbildning samt vård och stöd.

Åtgärder	Ansvar
<p>Analysera risker och sårbarhet för klimatförändringarnas effekter, i första hand med fokus på skyfall och värmebölja;</p> <p><i>Analysen ska grunda sig på aktuell kunskap och underlag från de stadsutvecklande förvaltningarna, samt på fastighetsägarens riskkartläggning av beståndet.</i></p> <p><i>Analysen ska göras utifrån brukare och personal, samt ibland även brukares anhöriga, där relevant. Analysen ska kartlägga framkomlighet för verksamhetskritisk personal och gods.</i></p>	<p>Förskolenämnden Grundskolenämnden, Nämnden för funktionsstöd, Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, Äldre vård- och omsorgsnämnden,</p>

<p><i>Analysen ska inkludera att se över möjlighet att på sikt flytta verksamheten, för att undvika resurskrävande tekniska insatser eller fasta installationer med inlåsnings effekter.</i></p>	
<p>Identifiera möjliga anpassningsåtgärder utifrån verksamhetens rådighet;</p> <p><i>Tex informativa eller organisatoriska åtgärder så som rutiner, arbetstider, schemaläggning, flexibilitet i genomförande av grunduppdrag, nyttjande av lokaler etc.</i></p> <p><i>Åtgärdsarbetet ska utgå ifrån de vägledande principer som tagits fram.</i></p> <p><i>Verksamhetsutövaren ska aktivt bidra med sitt verksamhetsperspektiv och -roll i dialog med fastighets-/anläggningsägaren för att föra in möjliga verksamhetsanpassningar i åtgärdsarbetet, där relevant.</i></p>	<p><i>Ansvar enligt ovan</i></p>
<p>Ta fram prioriterade anpassningsåtgärder;</p> <p><i>Anpassningsåtgärder ska prioriteras i samverkan med fastighetsägaren där staden är fastighetsägare, och de stadsutvecklande nämnderna.</i></p>	<p><i>Ansvar enligt ovan</i></p>
<p>Fastställa hur verksamheten ska agera i ett förändrat klimat;</p> <p><i>Löpande implementera detta i beslut, styrning, rutiner mm i ordinarie processer/verksamhetsplanering.</i></p>	<p><i>Ansvar enligt ovan</i></p>
<p>Samordna och driva utvecklingsarbetet inom respektive sektor;</p> <p><i>Utveckla angreppssätt, modeller och lösningar för anpassningsåtgärder på verksamhetsnivå, främst med fokus på skyfall och värmebölja, men framåt även övriga klimateffekter som påverkar verksamheten.</i></p> <p><i>Initiera dialog mellan verksamheter och fastighetsägare i syfte att föra in verksamhetsperspektivet i framtagande och genomförande av anpassningsåtgärder.</i></p> <p><i>Aktivt bidra med sektorsperspektivet in i fokusområdesarbetet.</i></p>	<p>Samordningsansvar för sektorsperspektivet utbildning: Förskolenämnden</p> <p>Samordningsansvar för sektorsperspektivet äldre, omsorg och stöd: Äldre vård- och omsorgsnämnden och Nämnden för funktionsstöd</p>

4.2 Staden som fastighets- och anläggningsägare

Prioriterade i arbetet är de fastighetsägare som tillhandahåller bostäder, samt specialbostäder och lokaler för samhällsviktiga verksamheter som riktar sig mot sårbara grupper, dvs främst inom vård, skola och omsorg. Här finns brukare i form av boende och verksamhetsutövare där dialog och samverkan behöver ske i åtgärdsarbetet. Inomhusklimat, utemiljöer och framkomlighet till fastigheterna är frågor som är kopplade till översvämning och extremvärme och behöver adresseras.

Anläggningar som är kritiska för att samhällsviktig verksamhet ska fungera är också prioriterade i arbetet. Utgångspunkten är det fastighetsnära perspektivet utifrån ansvar och rådighet, men för anläggningar kopplade till infrastruktur- och vägnät eller teknisk infrastruktur så som energi- och dricksvattenförsörjning, behöver systemperspektivet ingå i analys- och åtgärdsarbetet.

En prioritering av beståndet behöver göras utifrån identifierade risker och påverkan på funktion och egendomsvärdet. Åtgärderna behöver anges på kort och lång sikt, det vill säga vad som kan anses vara beredskapshöjande insatser av mer temporär karaktär, kontra mer långsiktiga permanenta anpassningsåtgärder som kan kräva större investeringar.

Utpekat samordningsansvar för sektorn innebär att riskanalyser, bedömningar av sårbarhet och framtagande av typåtgärd behöver utvecklas och göras likriktat för beståndet inom sektorn och över förvaltnings- och bolagsgränser.

Åtgärder	Ansvar
<p>Analysera risker och sårbarhet för klimatförändringarnas effekter i sitt bestånd/mark, i första hand med fokus på skyfall och värmebölja men även övriga klimatrisker av relevans;</p> <p><i>Analysen ska grunda sig på aktuell kunskap, gällande och kommande regelverk och underlag från de stadsutvecklande förvaltningarna, samt på verksamheternas analyser.</i></p> <p><i>Kartlägga och planera för framkomlighet till fastighet/anläggning.</i></p> <p><i>Där relevant, inkludera att se över möjlighet att på sikt flytta verksamheten, för att undvika resurskrävande tekniska insatser eller fasta installationer med inlåsningseffekter.</i></p>	<p>Framtiden-koncernen, Gryaab AB, Göteborg Energi AB, Göteborgs Hamn AB, Higab-koncernen, Renova AB, Exploateringsnämnden, Idrott- och föreningsnämnden, Kretslopp- och vattennämnden, Stadsfastighetsnämnden, Stadsmiljönämnden</p>
<p>Identifiera anpassningsåtgärder i sitt bestånd utifrån fastighetsägarens ansvar och rådighet;</p> <p><i>Tex fysiska/tekniska åtgärder så som, bevarande och tillskapande av grönstruktur på kvartersmark, investeringsbehov, förvaltningsplaner, omlokalisering av verksamheter etc.</i></p> <p><i>Åtgärdsarbetet ska utgå ifrån de vägledande principer som tagits fram. Åtgärder ska tas fram i samverkan med hyresgäster och verksamheter i syfte att identifiera och genomföra flexibla och effektiva åtgärder.</i></p> <p><i>Åtgärderna ska bedömas i samverkan med de stadsutvecklande förvaltningarna.</i></p>	<p><i>Ansvar som ovan</i></p>
<p>Ta fram prioriterade anpassningsåtgärder;</p> <p><i>Anpassningsåtgärder ska prioriteras i samverkan med verksamhetsutövare, hyresgäster och de stadsutvecklande nämnderna.</i></p>	<p><i>Ansvar som ovan</i></p>

Fastställa vilka fysiska anpassningsåtgärder som behöver prioriteras i beståndet kopplat till klimatförändringarnas effekter; <i>Löpande implementera detta i beslut, styrning, så som lokala underhållsplaner etc.</i>	<i>Ansvar som ovan</i>
Utifrån ett försäkringsperspektiv bidra som rådgivande part med kunskap kring riskbedömning och riskminimering kopplat till fastigheters- och anläggningars sårbarhet för climateffekter.	Försäkrings AB Göta Lejon
Samordna och driva utvecklingsarbetet inom sektorn; <i>Utveckla och likrikta arbetsmetoder, modeller och kriterier för analys och riskbedömning av fastigheters/anläggningars sårbarhet för klimatförändringar. Instruktioner ska tas fram för både förvaltning och nybyggnation av anläggning eller byggnad.</i> <i>Aktivt bidra med sektorsperspektivet in i fokusområdesarbetet.</i>	Samordningsansvar sektorsperspektivet: Förvaltnings AB Framtiden

4.3 Staden som stadsutvecklande organisation

Prioriterat i arbetet är att studera och hantera struktur- och systemfrågor som till exempel framkomlighetsfrågan, teknisk infrastruktur för att samhällsviktig verksamhet ska fungera, samt att bevara och utveckla blå-gröna strukturer – naturbaserade lösningar, grön infrastruktur och ekosystemtjänster för att förbygga och öka anpassningsförmågan.

Klimatanpassningsarbetet berör alla skeden i stadsutvecklingsprocessen, planering såväl som genomförande och förvaltning. En sammanhållen stadsutvecklingsprocess möjliggör kloka avvägningar mellan anpassningsåtgärder i förvaltning och utveckling av det befintliga och nyinvesteringar som krävs för att skapa en mer robust stad. Där åtgärdsarbetet genererar behov av nya anläggningar och nyinvesteringar behöver detta in i den strategiska och taktiska planeringen och investeringsprocessen.

Kunskapsöverföring till övriga parter inom staden är en förutsättning för att växla upp arbetet i alla delar av organisationen och för att gemensamt bedöma och ta fram åtgärdsförslag. I det sektorsvisa utvecklingsuppdraget blir det därför viktigt att hitta effektiva sätt för kunskap att nå ut samt utveckla digitala verktyg för det gemensamma arbetet i fokusområdena. Klimatanalyserna behöver löpande aktualiseras och utvecklas, med särskilt fokus på fortsatt kunskapsupbyggnad kring de värmerelaterade effekterna samt följd effekter av översvämning och värme så som ras-, skred och erosionsrisk, torka och brand. En bred analys av hur ”det nya normala” klimatet påverkar staden behöver succesivt utvecklas och aktualiseras.

Utpekat samordningsansvar för vissa åtgärder som anges i tabellen nedan innebär dels ett ansvar för åtgärden, dels ett ansvar att säkerställa samverkan och framdrift mellan övriga ansvariga parter.

Åtgärder	Ansvar
<p>Tillhandahålla planeringsunderlag, kunskapsstöd och bistå verksamheter och fastighetsägare i staden med att identifiera och analysera platsspecifika klimatanpassningsbehov;</p> <p><i>Framtaget kunskapsunderlag ska kalibreras mot verksamheternas och fastighetsägarnas bedömningar om genomförbarhet, tex strukturplanerna för skyfall, planering av högvattenskyddet, kunskapsunderlag kring grönstruktur, naturbaserade lösningar mm.</i></p>	<p>Samordningsansvar: Stadsbyggnadsnämnden</p> <p>Ansvar: Exploateringsnämnden, Kretslopp- och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Stadsmiljönämnden</p>
<p>Bedöma genomförbarhet av strukturplaner för skyfall;</p> <p><i>Framtagna åtgärdsförslag i strukturplanerna ska kalibreras mot verksamheternas och fastighetsägarnas bedömningar om behov och genomförbarhet. Arbetet ska utgå från aktuell kunskap och metodik.</i></p>	<p>Samordningsansvar: Kretslopp och vattennämnden</p> <p>Ansvar: Exploateringsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Stadsmiljönämnden</p>
<p>Analysera risker och sårbarhet för klimatförändringarnas effekter;</p> <p><i>Fortsatt analys av de värmerelaterade effekternas konsekvenser och succesivt bredda analysen till att omfatta ett aktivt arbete med fler klimateffekter så som ras- och skredrisk, torka, skogs- och markbrand, storm mfl.</i></p>	<p>Exploateringsnämnden, Kretslopp- och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Stadsmiljönämnden</p>
<p>Analysera och identifiera hinder och möjligheter för att säkra framkomlighet för kritisk personal för verksamheter med samhällsviktigt uppdrag, samt gods och kollektivtrafik för att samhällsviktiga verksamheter ska fungera;</p> <p><i>Anpassningsbehovet ska utredas i dialog med verksamheter och fastighetsägare för att identifiera åtgärdsbehov, såväl fysiska/tekniska investeringar som framtagande av alternativa körvägar, alternativa fordon, avbrottstider mm.</i></p>	<p>Samordningsansvar: Stadsbyggnadsnämnden, Stadsmiljönämnden</p> <p>Ansvar: Göteborgs Stads Spårväg AB</p>
<p>Identifiera anpassningsåtgärder på struktur- och systemnivå i den fysiska miljön utifrån klimatförändringarnas effekter, i förvaltande och utvecklande såväl som planerande skede;</p> <p><i>Åtgärder ska identifieras utifrån ett hela-staden-perspektiv på struktur- och systemnivå. Åtgärdsarbetet ska utgå ifrån de vägledande principer som tagits fram.</i></p>	<p>Exploateringsnämnden, Kretslopp- och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Stadsmiljönämnden</p>
<p>Bevarande av befintlig och identifiera tillskapande av ny grönstruktur på allmänplats;</p> <p><i>Samverka med fastighetsägare och verksamheter kring bevarande av befintlig och tillskapande av ny grönstruktur på kvartersmark.</i></p>	<p>Samordningsansvar: Stadsmiljönämnden</p> <p>Ansvar: Exploateringsnämnden, Stadsbyggnadsnämnden</p>

<p>Ta fram prioriterade anpassningsåtgärder;</p> <p><i>Gemensamt med stadens verksamheter och fastighets- och anläggningsägare.</i></p>	<p>Samordningsansvar: Stadsbyggnadsnämnden, Stadsmiljönämnden</p> <p>Ansvar: Exploateringsnämnden, Kretslopp- och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden</p>
<p>Nominera till kommande plan vilka övergripande, långsiktiga anpassningsåtgärder som krävs för att Göteborg Stad ska ta sitt ansvar som verksamhetsutövare och fastighets- och anläggningsägare;</p> <p><i>Föreslå hur dessa ska implementeras i beslut och styrning, exempelvis i den strategiska och taktiska planeringen eller inom ramen för den ordinarie investeringsplaneringen.</i></p>	<p>Exploateringsnämnden, Kretslopp- och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Stadsmiljönämnden, Stadsbyggnadsnämnden</p>
<p>Samordna och driva utvecklingsarbetet inom sektorn;</p> <p><i>Utveckla klimatanalysen för "det nya normala" klimatet och hur det påverkar staden, som underlag för långsiktig planering, samt verksamheter och fastighetsägares riskbedömningar och åtgärdsbehov. Fortsatt fokus på ökad kunskap och analys av de värmerelaterade effekterna.</i></p> <p><i>Utveckla och tillhandahålla digitala verktyg/plattformar för spridning av gemensamt kunskaps- och beslutsunderlag för riskbedömningar och åtgärdsbehov. Underlag ska tillgängliggöras inom staden samt för enskilda/privata fastighetsägare, verksamhetsutövare och allmänhet.</i></p> <p><i>Utveckla digitala verktyg för det gemensamma arbetet med fokusområdena.</i></p> <p><i>Aktivt bidra med sektorsperspektivet in i fokusområdesarbetet.</i></p>	<p>Samordningsansvar inom sektorsperspektivet: Stadsbyggnadsnämnden</p>

4.4 Geografiska fokusområden för koordinering

För ansvar och genomförande av fokusområdesarbetet utses en samordnande part per område. I planen testas arbetsmodellen i två geografiska fokusområden med två olika samordnade parter för att gemensamt lära och utvärdera roller, ansvar och arbetssätt i syfte att kunna skala upp arbetet i ordinarie processer i kommande planer. Förväntat resultat är "lokala åtgärdsplaner" där de geografiska områdena är planerade med anpassningsåtgärder som inkluderar när i tid åtgärderna behöver genomföras, av vem och till vilken kostnad/finansiering, samt vilka beslut som behöver tas och av vem.

Anpassningsåtgärder ska tas fram för skyfall och värmebölja, succesivt ska även fler klimatrisker kunna föras in i fokusområdet. Arbetet ska utgå från befintligt kunskapsunderlag men behöver löpande ta in ny kunskap. För skyfall ska arbetet utgå ifrån de framtagna strukturplanerna samt beslutade riktlinjer i tex tematiskt tillägg till översiktsplanen för översvämningrisker, samt övrig metodik och verktyg framtaget av Kretslopp och vatten utifrån sin samordnande roll för skyfallsarbetet. Översvämningrisk från högvatten och förutsättningar framtagna i högvattenskyddsprogrammet utgör även utgångspunkter, samt kunskapsunderlag för de värmerelaterade effekterna i planeringen. Underlag är även de framtagna vägledande principerna för att nå flexibla och kostnadseffektiva åtgärder.

Arbetet ska samordnas med åtgärdsarbetet i beredskapsplaneringen för att hitta kloka avvägningar mellan god beredskap och temporära lösningar för att hantera klimateffekterna i relation till mer långsiktiga permanenta åtgärder. En succesivt förstärkt anpassningsförmåga innehåller en kombination av dessa åtgärder, men här kan finns vägval som är viktiga att ta fram och belysa. Synkning och erfarenhetsutbyte med strategiarbetet Grön och robust stad och Hållbart byggande inom Göteborg Stads Miljö- och klimatprogram blir också viktig för att hitta möjliga synergieffekter

Val av geografiska fokusområden

Det ingår i samordningsuppdraget att inleda arbetet med att välja geografiskt område och lämplig avgränsning utifrån strukturplanerna. Kriterier för urval är närvaro av:

- Betydande kommunalt fastighetsägande och/eller markinnehav, och
- samhällsviktig verksamhet inom vård, skola, omsorg, samt
- pågående eller uppstart av detaljplanering

Infrastruktur och teknisk försörjning som krävs för att verksamheterna ska fungera behöver analyseras på lämplig geografisk nivå för åtgärdsarbetet. Samordning med övriga berörda parter i staden inom geografin ska göras.

Arbetsättet med fokusområden ger ramar och stöd för det staden-interna arbetet men möjliggör också dialog med övriga intressenter inom geografin, där samverkan kring åtgärder med privata fastighetsägare och regionala/statliga intressenter kan testas och utvecklas. Val av fokusområde bör beakta möjligheterna att initiera denna dialog inom vald geografi.

Uppdrag	Ansvar
<p>Samordna, leda och driva fokusområdesarbetet;</p> <p><i>Projektleda inklusive ta fram process, rollfördelning och metod för arbetet. Sammankalla och koordinera åtgärdsarbetet mellan parterna inom geografin. Samverka mellan fokusområden.</i></p> <p><i>Utvärdera processen, arbetssätt, roller och ansvar inför uppskalning av modellen i kommande planer.</i></p>	<p>Samordningsansvar fokusområde 1: Förvaltnings AB Framtiden och Stadsfastighetsnämnden</p> <p>Samordningsansvar fokusområde 2: Stadsbyggnadsnämnden</p>

<p><i>Fokusområde 1 bär med sig utvecklingsuppdraget inom fastighetsägarperspektivet (se avsnitt 4.2) samt möjlighet att initiera samverkan med privata fastighetsägare.</i></p> <p><i>Fokusområde 2 bär med sig utvecklingsuppdraget för den stadsutvecklande organisationen (se avsnitt 4.3) samt möjlighet att initiera samverkan med regionala/statliga intressenter.</i></p>	
---	--